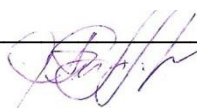

**Національний університет «Чернігівський колегіум»
імені Т.Г. Шевченка**

Кафедра права, філософії та політології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Протокол № 1 від «25» серпня 2023 р.
Завідувач кафедри _____ проф. Чорний О.О.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«СОЦІОЛОГІЯ ВИХОВАННЯ»

Галузь знань – 05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність – 054 Соціологія

Освітній ступінь – бакалавр

Форма навчання – денна

Форма підсумкового контролю – екзамен

2023 – 2024 навчальний рік

Робочу програму розглянуто і схвалено на засіданні кафедри права, філософії та політології

Протокол № 1 від «25» серпня 2023 р.

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: док. філос.наук, проф., Чорний О.О.
Мова навчання – українська.

1. ОПИС ТА ПРЕДМЕТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Обсяг навчальної дисципліни (денна форма)
Статус навчальної дисципліни: нормативна	Загальна кількість годин: 150 Шифр та назва спеціальності: 054 Соціологія Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки
Рік підготовки: 3 Семестр: 5	Лекції (<i>теоретична підготовка</i>): 30 Практичні: 20
Кількість кредитів ECTS: 5	Самостійна робота: 100 Вид контролю: екзамен

Мета дисципліни – сформувати у майбутніх бакалаврів систему знань, вмінь та навичок, необхідних для забезпечення виконання завдань та організації професійної діяльності в якості фахівця соціальної сфери.

Основними завданнями при вивченні дисципліни є:

- Ознайомити здобувачів з основними категоріями та поняттями дисципліни «Соціологія виховання»;
- дати уявлення про об'єкт, предмет, місце соціології виховання в системі соціологічних знань;
- сформуванати загальну характеристику поведінки і діяльності людини в системі зв'язків з навколишньою природою і соціальним середовищем;
- розкрити механізми та регулятори поведінки у взаємодії з вихованням;
- дослідити сутність адаптації і соціалізації людини, роль виховання в цих процесах.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен знати:

- методологічні основи дисципліни «Соціологія виховання»;
- сутність виховання з соціологічної точки зору;
- основні соціологічні теорії виховання;

вміти:

- визначати мету, завдання, об'єкт і предмет дисципліни «Соціологія виховання»;
- оперувати основними категоріями і поняттями, методами соціології виховання;
- коректувати свою професійну діяльність.

Очікувані результати навчання:

Загальні компетентності

- ЗК01. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.
- ЗК03. Здатність працювати у команді.
- ЗК04. Здатність бути критичним і самокритичним.
- ЗК06. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
- ЗК07. Навички міжособистісної взаємодії.
- ЗК08. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК10. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК12. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

- СК03. Здатність аналізувати соціальні зміни, що відбуваються в Україні та світі в цілому.
- СК05. Здатність самостійно планувати, організовувати та проводити соціологічне дослідження.
- СК06. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.
- СК07. Здатність презентувати результати соціологічних досліджень для фахівців і нефахівців.
- СК08. Здатність дотримуватися у своїй діяльності норм професійної етики соціолога.

Програмі результати навчання

- РН01. Використовувати понятійний апарат соціології в освітній, дослідницькій та інших сферах професійної діяльності.
- РН03. Застосовувати положення соціологічних теорій та концепцій до дослідження соціальних змін в Україні та світі.
- РН04. Пояснювати закономірності та особливості розвитку і функціонування соціальних явищ у контексті професійних задач.
- РН06. Ефективно використовувати різні ролі (зокрема організатора, комунікатора, критика, генератора ідей, виконавця тощо) у команді в процесі вирішення фахових задач.
- РН08. Обґрунтовувати власну позицію, робити та аргументувати самостійні висновки за результатами досліджень і аналізу професійної літератури.
- РН09. Вміти виробляти програму соціологічного дослідження.
- РН10. Володіти навичками збору соціальної інформації з використанням кількісних та якісних методів.
- РН11. Презентувати результати власних досліджень для фахівців і нефахівців.
- РН12. Знати та дотримуватися етичних норм професійної діяльності соціолога.

2. ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Тематичний план

Змістовий модуль												
Тема 1. Людина як об'єкт-суб'єкт виховання	30	6	4			20						
Тема 2. Системно-структурний підхід до розуміння соціальних механізмів поведінки людини	30	6	4			20						
Тема 3. Навколишнє середовище як простір виховання	30	6	4			20						
Разом	90	18	12			60						
Змістовий модуль												
Тема 1. Соціалізація людини: сутність, моделі, основні етапи	30	6	4			20						
Тема 2. Виховання як елемент механізму адаптивно-розвиваючої соціалізації	30	6	4			20						
Разом	60	12	8			40						
Усього годин	150	30	20			100						

3. КОРОТКИЙ ЗМІСТ ЛЕКЦІЙ

ЛЕКЦІЯ № 1

Тема: Соціологія виховання як наука

План

1. Соціологія як наука: об'єкт і предмет дослідження, місце в системі знань про людину.

2. Виникнення, основні етапи і напрямки розвитку соціології виховання.

3. Соціологічні проблеми виховання.

4. Місце соціології в підготовці вчителів.

Література

1. Аза Л. А. Воспитание как философско-социологическая проблема. Київ: Наукова думка, 1993.

2. Лукашевич Н. П. Социология воспитания: краткий курс лекцій. Київ: МАУП, 1996.

3. Лукашевич Н. П. Соціалізація. Виховні механізми і технології: навч. метод. посібник. Київ: ІЗМН, 1998.

4. Смелзер Н. Социология. *Пер. с англ.*, 1994.

5. Система социологического воспитания. Авт.-сост. Щекин Г. В. Київ: МАУП, 1995.

6. Сірій Є. В. Соціологія : загальна теорія, історія розвитку, спеціальні тагалузеві теорії: навч. посіб. Київ: Атіка, 2004. 480 с.

7. Хоружа Л. Л. Соціологія виховання: навч.-метод. посіб. Київ: Київськ. Ун-тімені Бориса Грінченка, 2010.

ЛЕКЦІЯ № 2

Тема: Соціальні характеристики виховання

План

1. Виховання як соціальний феномен.

2. Соціальні характеристики виховання.

3. Соціальна система виховання, її основні елементи і функції.

4. Основні характеристики виховання: а) як соціальної взаємодії; б) як соціальної організації; в) як соціального інституту; г) як соціального процесу.

Література

1. Аза Л. А. Воспитание как философско-социологическая проблема. Київ: Наукова думка, 1993.

2. Кравченко Т. В. Сучасні характеристики соціалізації. *Педагогіка і психологія. Вісник АПН України*. Київ, 2007. № 3. С. 11–19.

3. Лукашевич М. П. Соціалізація. Виховні механізми і технології: навч. - метод. посібник. Київ: ІЗМН, 1998. 112 с.

4. Система социологического воспитания. Авт.-сост. Щекин Г. В. Київ: МАУП, 1995.

5. Сорокин П. А. Доступный учебник по социологии : статьи разных лет. Переклад з англ., 1994.

6. Філософський словник соціальних термінів. Харків: «Корвін», 2002. С. 540.

ЛЕКЦІЯ № 3

Тема: Системно-структурний підхід до розуміння соціальних механізмів поведінки людини

Перші 2 години

План

1. Гуманітарні науки про поведінку людини.
2. Закономірності впливу спадковості на поведінку людини.
3. Соціально-психічні фактори поведінки людини.
4. Структурні елементи людини як багаторівневої живої системи.

Література:

1. Аза Л. А. Воспитание как философско-социологическая проблема. Київ: Наукова думка, 1993.

2. Журавський В. С., Родіонов М. К., Жиляєв І. Б. Україна на шляху до інформаційного суспільства. *Національний технічний ун-т України "Київський політехнічний ін-т"*. Згуровський М. З. (заг. ред.). Київ: Політехніка, 2004. 482с.

3. Кіммель М. Гендероване суспільство. Київ: Сфера, 2003. 490 с.

4. Система социологического воспитания. Авт.-сост. Щекин Г. В. Київ: МАУП, 1995.

5. Сорокин П. А. Доступный учебник по социологии : статьи разных лет. Переклад з англ., 1994.

ЛЕКЦІЯ № 4

Тема: Системно-структурний підхід до розуміння соціальних механізмів поведінки людини

Другі 2 години

План

1. Взаємозв'язок освіти і виховання особистості.
2. Самовиховання та самовдосконалення – вищий щабель розвитку особистості.

3. Вплив атмосфери сімейного життя на процес і результат виховання особистості.

Література

1. Аза Л. А. Воспитание как философско-социологическая проблема. Київ: Наукова думка, 1993.
2. Андриюшенко В. А. Проблеми трансформації освіти в Україні: пошук нових підходів. *Структура освіти в регіоні : проблеми оптимізації: мат. міжнар. наук.-практ. конф.* Харків, 1996.
3. Бех І. Д. Особистісно-зорієнтоване виховання. Київ. 1998. 204 с.
4. Боришевський М. И. Сім'я ростить громадянина. Київ. 1982. 102 с.
5. Ващенко Г. Виховний ідеал: Підручник для педагогів, виховників, молоді і батьків. Полтава: Ред. газ. «Полтавський вісник», 1994. 192 с.
6. Вишневецький О. І. Сучасне українське виховання. Львів, 1996. 238 с.
7. Духовність і моральні цінності сучасної української молоді : аналітична доповідь. *Поточ. арх. Укр. ін-ту соц. дослідж.* Київ, 1998.
8. Карпенко М. П., Московцев А. Г. Международная академическая мобильность в свете применения современных дистанционных технологий образования. *Структура освіти в регіоні : проблеми оптимізації: мат. міжнар. наук.-практ. конф.* Харків, 1996.
9. Корецька А. Соціальне середовище як об'єктивний чинник формування особистості в контексті державотворення. *Вища освіта України. Теоретичний та науковометодичний часопис.* 2003. № 1 (7). С. 66–71.
10. Система социологического воспитания. Авт.-сост. Щекин Г. В. Київ: МАУП, 1995.
11. Сорокин П. А. Доступный учебник по социологии : статьи разных лет. Перевод с англ., 1994.

ЛЕКЦІЯ № 5

Тема: Людина як об'єкт-суб'єкт виховання

Перші 2 години

План

1. Особистість у науках про виховання.
2. Погляди на природу людини.

Література

1. Гошовська В. А., Ільчук Л. І. Людина як суб'єкт і об'єкт соціальних відносин : навч.-метод. матеріали. Уклад. Стрілецька Ю. В. Київ: НАДУ, 2013. 80 с.
2. Система социологического воспитания. Авт.-сост. Щекин Г. В. Київ: МАУП, 1995.
3. Скомаровський В. Людина, суспільство, національна держава у

вимірі сучасних цивілізаційних вимог. *Політологічний вісник. зб. наук. праць*. Київ: «ІНТАС», 2009. Вип. 40. С. 161–175.

4. Социологический справочник. Под общ. ред. Воловича В. И. Київ: ПолитиздатУкраины, 1990.

5. Соціологія: курс лекцій. За заг. ред. Безродного В. Ф. Київ: ІСДОУ, 1991.

6. Сливка С. С. Філософія права: навч. посіб. Київ: Атіка, 2012. 256 с.

ЛЕКЦІЯ № 6

Тема: Людина як об'єкт-суб'єкт виховання

Другі 2 години

План

1. Взаємозв'язок освіти і виховання особистості.
2. Самовиховання та самовдосконалення – вищий щабель розвитку особистості.
3. Вплив атмосфери сімейного життя на процес і результат виховання особистості.

Література

1. Аза Л. А. Воспитание как философско-социологическая проблема. Київ: Наукова думка, 1993.

2. Андрущенко І. Творча діяльність як основа формування естетичної культури особистості. *Рідна школа*. 2005. № 8. С. 43–45.

3. Андрущенко В. А. Проблеми трансформації освіти в Україні: пошук нових підходів. *Структура освіти в регіоні : проблеми оптимізації: мат. міжнар. наук.-практ. конф.* Харків, 1996.

4. Духовність і моральні цінності сучасної української молоді : аналітична доповідь. *Поточ. арх. Укр. ін-ту соц. дослідж.* Київ, 1998.

5. Карпенко М. П., Московцев А. Г. Международная академическая мобильность в свете применения современных дистанционных технологий образования. *Структура освіти в регіоні : проблеми оптимізації: мат. міжнар. наук.-практ. конф.* Харків, 1996.

6. Освіта - шлях до самореалізації людини і розвитку суспільства. *Соціальний захист*. 2007. № 9. С. 7–8.

7. Система социологического знания: учебное пособие. Авт. сост. Щекин Г. В. Київ: МАУП, 1995.

8. Смелзер Н. Социология. *Пер. с англ.*, 1994.

ЛЕКЦІЯ № 7

Тема: Навколишнє середовище як простір виховання

1. Взаємодія людини з навколишнім середовищем.

2. Природне середовище як природні умови виховання.
3. Особливості впливу соціального середовища на виховання.

Література

1. Аза Л. А. Воспитание как философско-социологическая проблема. Київ: Науковадумка, 1993.
2. Бех І. Д. Виховання особистості: У 2-х кн. Київ: Либідь, 2003. Кн. 2: Особистісно орієнтований підхід: науково-практичні засади. 2003. 344 с.
3. Богініч О. Л., Беленька Г. В. Природа і рух: посібник для батьків дошкільнят та соціальних педагогів. Під заг. ред. Чередниченко С. *Ін-т розвитку інтелекту дитини (ІРІД), Дитячий Фонд Об'єднаних Націй (ЮНІСЕФ), Держ. комітет України у справах сім'ї та молоді.* Київ: Кобза, 2003. 192 с.
4. Кравченко С. М., Костицький М. В. Екологічна етика і психологія людини. Львів: Світ, 1991. 104 с.
5. Социологический справочник. Под общ. ред. Воловича В. И. Київ: Политиздат Украины, 1999.

ЛЕКЦІЯ № 8

Тема: Соціалізація людини: сутність, моделі і основні етапи.

План

1. Розвиток наукових поглядів на сутність соціалізації людини.
2. Сучасні моделі соціалізації.
3. Етапи і рівні соціалізації людини.
4. Стадії соціалізації людини.
5. Соціалізація людини як взаємодія індивіда із зовнішнім світом.
6. Педагогічна акмеологія – наука про досягнення професіоналізму педагога.

Література

1. Авер'янова Г. М., Дембицька Н. М. Особливості соціалізації молоді в умовах трансформації суспільства. Київ: ППП, 2005. 307 с.
2. Андрущенко В. П., Михальченко М. І. Сучасна соціальна філософія: курс лекцій. Київ: Генеза, 1996. 368 с.
3. Кравченко Т. Соціалізація дітей шкільного віку у взаємодії сім'ї і школи: монографія. Київ: Фенікс, 2009. 416 с.
4. Пірог Л. А. Посібник до вивчення курсу «Соціалізація та самоорганізація особистості». Дніпро: РВВ ДНУ, 2013. 24 с.

ЛЕКЦІЯ № 9

Тема : Виховання як елемент механізму адаптивно-розвиваючої соціалізації

План

1. Адаптація як універсальна форма взаємодії людини з навколишнім середовищем.
2. Адаптивно-розвиваюча соціалізація і виховання в життєдіяльності людини.

Література:

1. Лукашевич Н. П. Производственная адаптация молодежи: сущность, структура, функции. Київ: Изд-во УСХА, 1990.
2. Лукашевич Н. П. Теория социализации как методологическая основа социальной работы с молодежью. *Молодежная политика: опыт, проблемы, перспективы*. Київ: УНИИПМ, 1992.
3. Фурман А. Психодіагностика особистісної адаптованості: наукове видання. Тернопіль: Економічна думка, 2000. 197 с.

ЛЕКЦІЯ № 10

Тема : Виховання як елемент механізму адаптивно-розвиваючої соціалізації

План

Другі дві години

1. Адаптація як важливіша проблема педагогіки вищої освіти.
2. Адаптація як соціально-психологічне явище.

Література:

1. Лукашевич Н. П. Производственная адаптация молодежи: сущность, структура, функции. Київ: Изд-во УСХА, 1990.
2. Лукашевич Н. П. Теория социализации как методологическая основа социальной работы с молодежью. *Молодежная политика: опыт, проблемы, перспективы*. Київ: УНИИПМ, 1992.
3. Левківська Г. П., Сорочинська В. Є., Штифурак В. С. Адаптація першокурсників в умовах вищого закладу освіти: навч. посібник. Київ, 2001. 128 с.
4. Лукашевич Н. П. Социология воспитания: краткий курс лекций. Київ: МАУП, 1996. 180 с.

4. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Соціологія виховання як наука	4
2.	Виховання як соціальний феномен: сутність, структура і функції	4
3.	Людина як об'єкт - суб'єкт виховання	4
4.	Системно-структурний підхід до розуміння соціальних механізмів поведінки людини	4
5.	Виховання як елемент механізму адаптивно- розвиваючої соціалізації	4
	Разом:	20

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

Практичне заняття № 1

Тема: Соціологія виховання як наука

План

Теоретична частина

1. Соціологія виховання як наука: об'єкт, предмет дослідження, місце в системі знань про людину.
2. Виникнення, основні етапи і напрямки розвитку соціології виховання.
3. Соціологічні проблеми виховання.
4. Місце соціології у підготовці вчителів.

Індивідуальні завдання:

1. Анотація статті Лукашевича М.П. (письмово).
2. Соціологічні проблеми виховання (літ. 1, 5) (письмово).

Література

1. Лукашевич М. П. Про місце соціології у підготовці вчителів. *Рідна школа*. 1993. №3.
2. Мойсеюк Н. Є. Педагогіка : навч. посіб. 4-те вид., допов. Київ: Кондор, 2007. - 656 с.

Практичне заняття № 2

Тема: Соціологічні методи вивчення процесу виховання

План

1. Основні методи соціолого-педагогічних досліджень: спостереження, опитувальники, соціальний експеримент і аналіз документів. Специфіка застосування.

2. Метод спостереження: сутність методу, вимоги при проведенні спостереження. Види спостережень, які застосовуються у сфері виховання. Переваги і недоліки методу спостереження.

3. Опитувальники (інтерв'ю, анкетування). Вимоги до методу.

4. Соціометрія. Сутність методу. Переваги і недоліки методу.

5. Аналіз документів: сутність методу.

6. Соціальний експеримент: сутність методу, його переваги і недоліки. Основні види соціолого-педагогічного експерименту.

Література

1. Коваленко А. Б., Корнєв М. Н. Соціальна психологія: підручник. Київ: Мікрос-СВС, 2006. 400 с.

2. Лукашевич Н. П. Соціологія виховання: краткий курс лекцій. Київ: МАУП, 1996. С. 28–42.

3. Пілюшенко В. Л., Шкрабак І. В., Славенко Е. І. Наукове дослідження: організація, методологія, інформаційне забезпечення: навчальний посібник. Київ: Лібра, 2004. 344 с.

4. Цехмістрова Г. С. Методологія наукових досліджень: навчальний посібник. Київ: Видав. дім «Слово», 2008. 280 с.

Практичне заняття № 3

Тема: Соціальні характеристики виховання

План

1. Назвати і розкрити основні характеристики виховання: а) як соціальної взаємодії;

б) як соціальної організації; в) як соціального інституту; г) як соціального процесу.

2. Визначити, що таке соціальний феномен і обґрунтувати чи відноситься виховання до соціальних феноменів.

3. Дати визначення вихованню із соціологічної точки зору.

4. Виховання як соціальна система, її основні елементи і функції.

Література:

1. Ковбас Б., Костів В. Родинна педагогіка: У 3-х тт. Т. 2. Основи родинного виховання. Івано-Франківськ, 2006. 288 с

Практичне заняття № 4

Тема: Системно-структурний підхід до досліджень поведінки людини

План

I. Теоретична частина

1. Підходи до вивчення поведінки людини філософії, педагогіки, психології, соціальної психології, соціології.
2. Назвати основні соціологічні теорії людської поведінки та коротко охарактеризувати їх.
3. Суть системно-структурного підходу до досліджень поведінки людини. Обґрунтувати його перевагу для соціологічних досліджень проблем виховання.

II. Практична частинаЗавдання

1. Показати різницю в підходах до вивчення поведінки людини з позиції гуманітарних наук (філософії – психології; педагогіки – психології; соціальної психології – соціології).

Література:

1. Лукашевич Н. П. Социология воспитания: краткий курс лекций. Київ: МАУП, 1996. 180 с.
2. Пальчевський С. С. Соціальна педагогіка: навчальний посібник Київ: Кондор, 2005. 560 с.
3. Сорокин П. А. Общедоступный учебник социологии: статьи разных лет. Нью-Йорк-Київ. -1994.

Практичне заняття № 5

Тема: Процес виховання і навколишнє середовище

План

I. Теоретична частина

Перші дві години

1. Визначити, що собою являє навколишнє середовище і розкрити сутністьосновних взаємодій людини з навколишнім середовищем.
2. Пояснити, чим обумовлена необхідність переходу у взаємодії людини з навколишнім світом.
3. Захист індивідуальних завдань.

Література:

1. Батліна Л. В. Теоретичні основи пізнання людини як особистості : Моногр. Запоріжжя : Дике поле, 2005. 248 с.
2. Депутат О. П., Коваль І. В., Мужик І. С. Цивільна оборона: навчальний посібник. За ред. полковника Франчука В. С. Львів: Афіша, 2000. 336 с.
3. Миценко І. М. Забезпечення життєдіяльності людини в навколишньому середовищі: Кіровоград, 1998, 292 с.
4. Социологический справочник. Под общ. ред. Воловича В. И. Київ: Политиздат Украины,
5. Лукашевич Н. П. Социология воспитания: краткий курс лекций. Київ: МАУП, 1996. С. 105–127.
6. Социологический справочник. Под общ. ред. Воловича В. И. Київ: Политиздат Украины, 1990.

5. ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти:

Рівень теоретичної підготовки здобувачів визначається під час їх усної відповіді на теоретичні питання на практичних заняттях і під час складання заліку та оцінюється за наступними критеріями:

- відповідність змісту;
- повнота та змістовність викладу;
- доказовість викладу;
- термінологічна коректність.

Здобувач може отримати **5 – 6 балів** («відмінно»), якщо його відповідь повністю відповідає змісту питання семінарського заняття, усі основні проблеми визначені чітко, розкриті повністю та ґрунтовно; здобувач демонструє високий рівень доказовості викладу матеріалу з питань, на які відповідає, та може викласти свою точку зору з проблеми, що обговорюється; студент досить вільно й коректно користується соціологічною термінологією. Самостійна робота виконана у повному обсязі.

Здобувач може отримати **4 бали** («добре»), якщо його відповідь в основному відповідає змісту питання семінарського заняття, не всі основні проблеми визначені чітко і не повно розкриті; студент викладає матеріал, в основному аргументуючи методичні положення, та відчуває труднощі у викладенні своєї точки зору щодо низки проблем; здобувач в основному правильно користується соціологічною термінологією, невелика кількість помилок не перешкоджає розумінню змісту викладеного. Самостійна робота виконана з незначними неточностями.

Здобувач може отримати **2 – 3 бали** («задовільно»), якщо його відповідь лише частково відповідає змісту питання, основні проблеми визначені нечітко, розкриті лише частково і без належної глибини; студент викладає матеріал, майже не аргументуючи методичні положення, та не має своєї

точки зору щодо більшості проблем; здобувач допускає значну кількість термінологічних помилок, що ускладнює розуміння змісту викладеного. Самостійна робота виконана фрагментарно, із значними зауваженнями.

Здобувач може отримати **1 бал** («незадовільно»), якщо його відповідь не відповідає змісту питання, основні проблеми не визначені і не розкриті; доказовість викладу матеріалу і самостійні міркування відсутні; здобувач майже не користується соціологічною термінологією. Самостійна робота не виконана, або виконана неправильно.

Рівень володіння професійно-методичними вміння визначається під час виконання студентом практичного завдання, при виконанні завдань самостійної роботи, під час складання екзамену та оцінюється за наступними критеріями:

- точність та повнота виконання практичного завдання;
- обґрунтованість аналізу конкретної теми з точки зору її відповідності принципам навчання, вимогам поетапного формування навичок і вмінь.

Студент має право:

- вільно висловлювати свої думки усно або письмово, аргументуючи їх знаннями і підготовленим соціологічним інструментарієм;
- вносити пропозиції щодо формування та реалізації власної освітньої траєкторії; активізації власної самостійної пізнавальної діяльності, форм і методів проведення аудиторних занять;
- відпрацьовувати пропущені заняття в установленому порядку;
- отримувати індивідуальні консультації у викладача.

Студент зобов'язаний:

- відвідувати заняття всіх видів відповідно до встановленого розкладу, запізнення на заняття допускається тільки з поважних причин;
- брати активну участь у роботі під час аудиторних занять, дотримуватися правил етичної поведінки, поважати думки та права інших студентів і викладача;
- виконувати самостійну роботу, підготовка якої є обов'язковою умовою допуску до екзамену.
- набрати під час вивчення навчальної дисципліни мінімум 35 балів.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Пропущені з поважної причини заняття дозволяється відпрацьовувати впродовж **двох тижнів** після завершення дії поважної причини і при наявності документа-підстави (довідки, розпорядження про індивідуальних графік відвідування тощо).

Політика щодо академічної доброчесності. Студенти керуються нормами «Положення про академічну доброчесність здобувачів освіти в національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка» (Наказ Ректора № 383 від 27.12.2019 р. зі змінами і доповненнями від 23.12.2020 р. (https://drive.google.com/file/d/1TggRAFOOn49g08VcMd_XsZHGYYNpm5LPs/view)). У процесі навчання та при підготовці самостійної роботи, виконанні індивідуальних завдань, забороняються плагіат, фабрикація та фальсифікація результатів, списування, хабарництво.

Політика щодо викладання. Викладання навчальної дисципліни відбувається на засадах студентоцентризму, антропоцентризму, гуманізму, поваги до соціокультурного плюралізму.

6. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Критерії оцінювання знань студентів за кредитно-модульною системою:

а) робота на лекції (за курс) (активність роботи, написання конспектів) (1 бал за кожну лекцію) 9 балів;

б) робота на практичному занятті:

- усна відповідь на практичному занятті до 10 балів
- активність (доповнення, запитання) 1-2 бали
- індивідуальне письмове завдання до 15 балів

в) самостійна робота до 10 балів

Робота на лекціях оцінюється за такими критеріями: повнота написання конспектів, грамотність, охайність. Наявність усіх компонентів лекцій дозволяє оцінити роботу на лекційних заняттях до 14 балів. За відсутності конспекту окремих лекцій або недостатньо повне відображення лекційного матеріалу у конспекті 1-5 бали.

Робота на практичному занятті оцінюється за такими критеріями: **10** балів – студент у повному обсязі опрацював програмовий матеріал, має глибокі та міцні знання, упевнено оперує набутими знаннями, робить аргументовані висновки; **5-8** балів – студент вільно володіє навчальним матеріалом, може узагальнювати та застосовувати набуті знання, відповідь містить незначні неточності; **3-5** балів – студент може відтворити основні положення програмового матеріалу, його відповідь неповна; **2-3** бали – відповідь неповна, містить багато неточностей, головний зміст питання не розкрито, студент має лише приблизне уявлення про питання, що розглядається на занятті.

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
83-89	B	добре	
75-82	C		
68-74	D	задовільно	
60-67	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання

0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
-------------	----------	--	---

7.ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

СКЛАСТИ:

1. Словник термінів з соціології виховання.
2. Бесіду на тему: Сутність соціалізації людини.
3. Скласти три завдання для самостійної роботи з соціології виховання.
4. Письмово розкрити сутність виховання як елементу механізму адаптивно-розвиваючої соціалізації.
5. Охарактеризувати особистісні якості куратора як вихователя та організаторанавчально-виховного процесу ЗВО.
6. Письмову характеристику навколишнього середовища як простору виховання.
7. Розробити пам'ятку щодо вимог до унаочнення, яке використовується під час викладання соціології виховання.
8. Письмово бесіду на тему: «Найважливіші умови і засоби забезпечення процесу виховання у сучасному українському суспільстві».
9. Презентувати пакет унаочнення до лекції чи практичного заняття з дисципліни соціологія виховання (за вибором).
10. Створити банк тем різних організаційних форм позанавчальної діяльності студентів – майбутніх соціологів, соціальних працівників.
11. Запропонувати тези доповіді на наукову студентську конференцію на тему:
«Реалізація принципів соціології виховання у підготовці майбутніх соціологів, соціальних працівників: нове бачення проблеми».
12. Підготувати міні-реферат з теми: «Педагогічна культура викладача соціології виховання» чи «Методи виховного впливу викладача на студентів в процесі вивчення соціології виховання». Виховання як філософсько-соціологічна проблема.
13. Етапи розвитку соціологічної думки.
14. Соціально-психологічні проблеми виховання.
15. Виховання як відкрита соціальна система.
16. Система виховання соціологічного виховання.
17. Людина як жива соціальна система.
18. Плюралістична теорія людської поведінки Сорокіна П.А.
19. Освіта і виховання особистості у системно-структурному підході до досліджень поведінки людини.

20. Духовність і моральні цінності сучасної української молоді.
21. Соціалізація особистості як проблема національної освіти.
22. Соціологізація школи і соціалізація молоді.
23. Психосоціальна концепція розвитку особистості Еріксона Е.
24. Адаптивно-розвиваюча соціалізація і виховання в життєдіяльності людини.
25. Соціальні характеристики виховання.
26. Природне середовище як природні умови виховання.
27. Ідея об'єктивності процесів соціалізації суспільства у працях Бердяєва М.О.
28. Взаємодія школи і соціального середовища.

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Соціологія виховання як наука	10
2.	Соціологічні методи вивчення процесу виховання	10
3.	Виховання як соціальний феномен: сутність, структура і функції	10
4.	Людина як об'єкт – суб'єкт виховання	20
5.	Системно-структурний підхід до розуміння соціальних механізмів поведінки людини	10
6.	Навколишнє середовище як простір виховання	10
7.	Соціалізація людини: сутність, моделі, основні етапи	10
8.	Виховання як елемент механізму адаптивно-розвиваючої соціалізації	20
Разом:		100

8.ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Теоретичні основи соціології виховання

1. Проаналізувати місце соціології виховання в системі знань про людину. Підготувати конспект з теми. Завдання за вибором студента:
2. Запропонувати тези доповіді на наукову студентську конференцію на тему: «Місцесоціології в підготовці вчителів».
3. Підготувати міні-реферат «Особливості соціологічних досліджень у виховній діяльності».

Системно-структурний підхід до механізмів та регуляторів поведінки людини у взаємодії з вихованням

1. Розробити навчально-методичний комплекс: конспект лекції, практичного заняття, унаочнення до однієї з тем «Основні соціологічні теорії особистості», «Людина як жива соціальна система», «Теорії людської

поведінки», «Природне середовище, як природні умови виховання» (за вибором).

Сутність адаптації і соціалізації людини

1. Підготувати міні-реферат з теми: «Сучасні моделі соціалізації, її етапи і рівні».
2. Підготувати есе на тему «Адаптація як універсальна форма взаємодії людини з навколишнім середовищем». Завдання за вибором студента.

9. ЕКЗАМЕНАЦІЙНІ ПИТАННЯ

1. «Еволюційна модель» соціалізації особистості Е. Еріксона.
2. «Когнітивна модель» соціалізації особистості (Ж. Піаже, Л. Кольберг).
3. «Модель інкультурації» (Ф. Боас, В. Малиновський).
4. Адаптація як важливіша проблема педагогіки вищої освіти.
5. Адаптація як соціально-психологічне явище.
6. Адаптація як універсальна форма взаємодії людини з навколишнім середовищем.
7. Адаптивно-розвиваюча соціалізація і виховання в життєдіяльності людини.
8. Біхевіористична (поведінкова) модель соціалізації або «модель соціальноногонаучіння» (Дж. Доллард, Б. Скіннер).
9. Виникнення і розвиток наукових поглядів на сутність соціалізації людини.
10. Виникнення, основні етапи і напрямки розвитку соціології виховання.
11. Етапи соціалізації.
12. Людини як жива соціальна система.
13. Місце соціології в підготовці вчителів
14. Модель «міжособистісного спілкування» (Ч.Х. Кулі, Дж. Мід).
15. Модель «рольового тренінгу» (Т. Парсонс).
16. Основні методи соціально-педагогічних досліджень.
17. Основні підходи до розуміння сутності людини.
18. Основні соціологічні теорії особистості.
19. Основні функції і напрямки соціологічних досліджень в сфері виховання.
20. Особистість в науках про виховання.
21. Особливості впливу соціального середовища на виховання.
22. Особливості соціологічних досліджень у виховній діяльності.
23. Педагогічна акмеологія – наука про досягнення професіоналізму

соціолога, соціального працівника.

24. Поведінка людини з позицій гуманітарних наук.
25. Погляди на природу людини.
26. Поняття про соціальний феномен.
27. Природне середовище як природні умови виховання.
28. Психоаналітична модель соціалізації особистості або моде.
29. Рівні соціалізації.
30. Середовище місцезнаходження і людини: пошук гармонії і взаємодії.
31. Системно-структурний підхід до поведінки людини.
32. Соціальна система виховання, її основні елементи і функції.
33. Соціальні характеристики виховання.
34. Соціологічні дослідження процесу виховання.
35. Соціологічні дослідження як джерело достовірної соціальної інформації про соціально-виховні відношення.
36. Соціологічні проблеми виховання.
37. Соціологія як наука: об'єкт і предмет дослідження, місце в системі знань про людину.
38. Сутність виховання з соціологічної точки зору.
39. Сучасні моделі соціалізації.
40. Теорії людської поведінки.

10. ЛІТЕРАТУРА

1. Аза Л. А. Воспитание как философско-социологическая проблема. Київ: Наукова думка, 1993.
2. Андрищенко В. А. Проблеми трансформації освіти в Україні: пошук нових підходів. *Структура освіти в регіоні : проблеми оптимізації: мат. міжнар. наук.-практ. конф.* Харків, 1996.
3. Духовність і моральні цінності сучасної української молоді: аналітична доповідь. *Поточ. арх. Укр. ін-ту соц. дослідж.* Київ, 1998.
4. Карпенко М. П., Московцев А. Г. Международная академическая мобильность в свете применения современных дистанционных технологий образования. *Структура освіти в регіоні : проблеми оптимізації: мат. міжнар. наук.-практ. конф.* Харків, 1996.
20. Лукашевич Н. П. Производственная адаптация молодежи: сущность, структура, функции. Київ: Изд-во УСХА, 1990.
21. Лукашевич Н. П. Социология воспитания: краткий курс лекций. Київ: МАУП, 1996. 180 с.
22. Лукашевич Н. П. Теория социализации как методологическая основа социальной работы с молодежью. *Молодежная политика: опыт, проблемы, перспективы.* Київ: УНИИПМ, 1992.
23. Москаленко В. В. Социализация личности : философский аспект

Київ: Вища школа, 1986.

24. Система социологического знания: учебное пособие. Авт. сост. Щекин Г. В. Київ: МАУП, 1999

25. Социологический справочник. Под общ. ред. Воловича В. И. Київ: Политиздат Украины, 1990.

26. Соціологія: курс лекцій: навч. посібник. За ред. Пічі В. М. Львів, 2002. 312 с.